

1.1 Inleiding

Nederland kent allerlei soorten bedrijven. Deze bedrijven kunnen gevestigd zijn op industrieterreinen, maar ook op het platteland, in een winkelstraat of zo maar ergens in een woonwijk.

Afhankelijk van wat een bedrijf maakt of doet, zijn bedrijven in vier hoofdgroepen in te delen. In paragraaf 1.2 maak je kennis met deze vier hoofdgroepen en wordt duidelijk in welke hoofdgroep een apotheek thuishoort. Paragraaf 1.3 behandelt het begrip bedrijfskolom. Behalve uitleg over de plaats van de apotheek daarin, wordt ook dieper ingegaan op de andere bedrijven in deze bedrijfskolom. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een samenvatting.

1.2 De indeling van bedrijven in vier hoofdgroepen

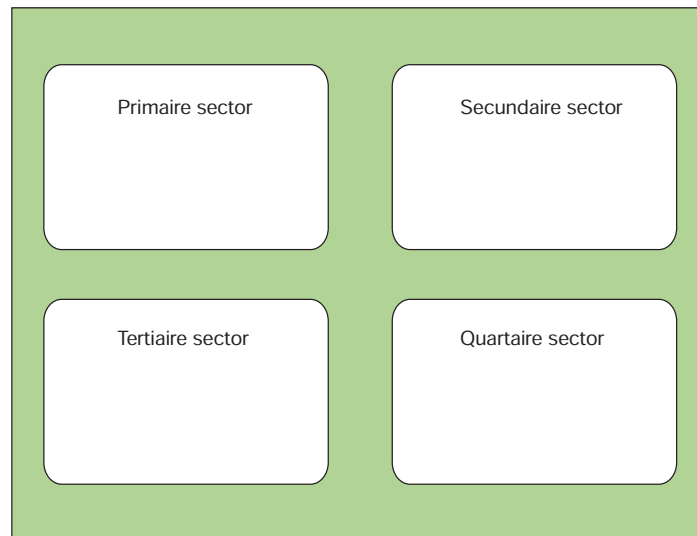
Bedrijven zijn in te delen in vier hoofdgroepen op basis van wat zij doen of maken. Deze vier hoofdgroepen staan afgebeeld in figuur 1.1. Een ander woord voor groep in dit verband is sector (letterlijk: 'afdeling van het maatschappelijk of economisch leven').

sector

1.2.1 De primaire sector

In de primaire (letterlijk: 'de eerste plaats innemend') sector worden alle bedrijven ingedeeld die natuurproducten op de markt brengen. Natuurproducten zijn producten die door de natuur worden voortgebracht, bijvoorbeeld maïs, olie of vlees. In deze sector horen dus bedrijven thuis die zich bezighouden met de landbouw, veeteelt, tuinbouw en bosbouw, visserij of jacht, maar ook bedrijven in de mijnbouw, olie- of gaswinning.

Figuur 1.1
De vier hoofdgroepen van bedrijvigheid.

1.2.2 De secundaire sector

In de secundaire (letterlijk: ‘op de tweede plaats komend’) sector tref je bedrijven aan die grondstoffen bewerken tot allerlei verschillende producten. Je kunt hierbij denken aan machinebouwfabrieken, maar ook aan bedrijven uit de textielindustrie of chemische industrie. Wanneer je binnen zit en om je heen kijkt, zullen de meeste dingen die je ziet afkomstig zijn van bedrijven uit de secundaire sector: de stoel of bank waarop je zit, de computer, de telefoon, maar ook de koelkast, wasmachine en het keukengerei.

1.2.3 De tertiaire sector

Tot de tertiaire (letterlijk: ‘op de derde plaats komend’) sector behoren alle bedrijven die zich bezighouden met dienstverlening. Dit kan dienstverlening zijn aan andere bedrijven, maar ook dienstverlening aan personen.

Bij dienstverlening aan andere bedrijven kun je denken aan adviesbureaus die adviezen geven aan andere bedrijven, maar ook aan een transportbedrijf dat goederen bij een fabriek afhaalt en naar een groothandel brengt. Bij dienstverlening aan personen kun je denken aan een stomerij of kapperszaak. Verder behoren tot de tertiaire sector de meeste winkels die je in een winkelstraat ziet. Hun

handel dienst bestaat uit het leveren van producten aan de consument. Er is hierbij sprake van 'handel': de winkel maakt het product niet zelf, maar koopt het in bij een groothandel of fabriek en verkoopt het vervolgens door.

1.2.4 De quartaire sector

Ook in de quartaire (letterlijk: 'op de vierde plaats komend') sector tref je bedrijven aan die zich bezighouden met dienstverlening. Maar in deze sector gaat het om dienstverlening op bepaalde gebieden, namelijk op het gebied van:

- gezondheidszorg;
- onderwijs;
- wetenschap en onderzoek;
- overheidsbestuur;
- sociaal-maatschappelijke zorg.

Apotheken bevinden zich in de quartaire sector. In hoofdstuk 3 maak je uitgebreid kennis met de producten, diensten én klanten van de apotheek.

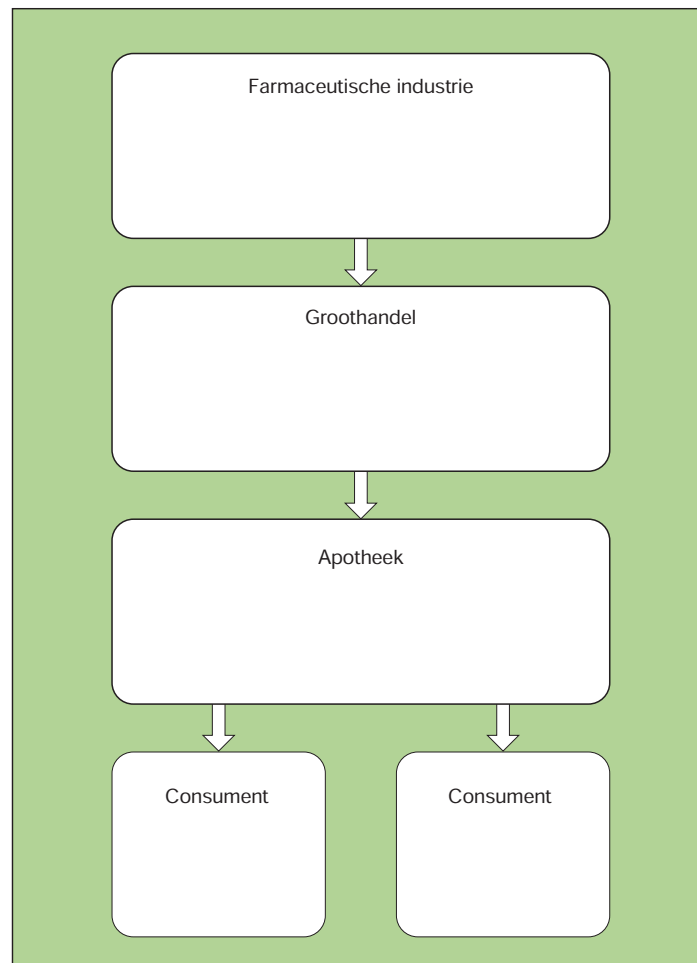
1.3 De plaats van de apotheek in de bedrijfskolom

bedrijfskolom Een bedrijf neemt een plaats in binnen een bepaalde sector, maar daarnaast kun je ook kijken naar de plaats van dat bedrijf in de bedrijfskolom. Met 'bedrijfskolom' wordt de totale rij van bedrijven bedoeld, die ervoor zorgen dat een grondstof uiteindelijk in de vorm van een bepaald product bij de consument (letterlijk 'verbruiker') terechtkomt.

Wanneer je leest over de farmaceutische bedrijfskolom wordt hiermee meestal maar een stukje van de totale bedrijfskolom bedoeld. Deze (ingekorte) farmaceutische bedrijfskolom zie je in figuur 1.2 afgebeeld.

Wanneer je een totaalbeeld wilt hebben van de bedrijfskolom, moet je boven de farmaceutische industrie de bedrijven plaatsen die de benodigde grondstoffen voor deze farmaceutische industrie fabriceren. Helemaal bovenaan in de kolom vind je de oerproducenten terug, die de grondstof uit de natuur winnen.

Figuur 1.2
De farmaceutische
bedrijfskolom.

1.3.1 De farmaceutische industrie

De farmaceutische industrie produceert medicijnen. Globaal zijn er twee verschillende soorten farmaceutische bedrijven te onderscheiden:

- specialité** • de fabrikanten van merkgeneesmiddelen (specialités) of innovatieve (letterlijk: 'vernieuwende') fabrikanten;
- generiek geneesmiddel** • de fabrikanten van merkloze geneesmiddelen (generieke geneesmiddelen, loco-geneesmiddelen of 'me-too' (letterlijk: 'ik ook') geneesmiddelen).

Bekende fabrikanten van merkgeneesmiddelen zijn GlaxoSmith-Kline (GSK), Pfizer of Sanofi-Aventis. Bekende fabrikanten van merkloze geneesmiddelen zijn Actavis, TEVA Pharmachemie, Ratiopharm of Sandoz.

patent

Innovatieve fabrikanten geven heel veel geld uit aan onderzoek en ontwikkeling van nieuwe geneesmiddelen (R&D; research and development). Om ervoor te kunnen zorgen dat de innovatieve fabrikant zijn geld terugverdient, heeft de fabrikant gedurende ongeveer tien jaar het alleenrecht op het geneesmiddel. Dat alleenrecht heet 'patent' of 'octrooi'. Na afloop van een patent mag iedere fabrikant het geneesmiddel gaan maken. Omdat de fabrikant van merkloze geneesmiddelen geen kosten heeft gemaakt voor onderzoek, kan het geneesmiddel een stuk goedkoper worden. Om deze redenen is een generiek geneesmiddel goedkoper dan een specialité.

1.3.2 De groothandel

Een groothandel koopt bij verschillende fabrikanten geneesmiddelen én andere producten in, en verkoopt deze vervolgens aan apotheken. Er zijn verschillende soorten groothandels te onderscheiden:

volgesorteerd

- de zogenoemde volgesorteerde groothandel die nagenoeg alle geneesmiddelen en producten kan leveren;

gespecialiseerd

- de gespecialiseerde groothandel die uitsluitend een bepaald type middelen aflevert.

Bekende volgesorteerde groothandels zijn Alliance Healthcare, Mosadex, OPG, Regifarm en Brocacef. Voorbeelden van gespecialiseerde groothandels zijn Hartmann (onder andere incontinentie (= urineopvang)materiaal en wondverzorging) of Lensvelt Medical (diabetestestmateriaal, incontinentiemateriaal en wondverzorging).

Iedere apotheek kiest zijn eigen groothandel(s) en bestelt hierbij de geneesmiddelen en andere producten. De groothandel levert vervolgens de spullen af bij de apotheek. Dit kan op meer manieren:

in-nightlevering

- in-nightlevering. De chauffeur van de groothandel heeft een sleutel van de apotheek en zet 's nachts alle kratten en dozen in de apotheek;

- **over-nightlevering** over-nightlevering. De bestelling wordt de ochtend na de dag van bestelling afgeleverd in de apotheek tijdens openingstijden;
- **CITO-levering** CITO- of spoedlevering. Er gaat direct een bestelwagen van de groothandel naar de apotheek om het bestelde middel af te leveren.

De in-nightlevering heeft zowel voor groothandel als apotheek voordelen. In sommige winkelgebieden mogen overdag maar heel beperkt auto's komen, zodat men wel uit moet wijken naar de nacht. Verder ontwijkt men door 's nachts te rijden de meeste files. In de apotheek is het prettig om direct na opening al te kunnen beginnen met het opruimen van de bestelling. Zo vroeg in de morgen is het namelijk nog niet zo druk met recepten.

Meneer Willemsen wordt vrijdagmiddag ontslagen uit het ziekenhuis. Hij gaat naar huis met een recept voor een antibioticum, dat bijna nooit wordt voorgeschreven. De apotheek grijpt mis en ook de andere apotheken in de plaats hebben het middel niet op voorraad. De ziekenhuisapotheek kan geen uitkomst bieden. De apotheek plaatst daarom een spoedorder bij de groothandel. Het antibioticum kan zo toch nog op vrijdag bij meneer Willemsen worden bezorgd.

Het basiswerk *Voorraadbeheer en logistiek* gaat uitgebreid in op groothandels, orders en bestellen.

1.4 Samenvatting

Bedrijven zijn op basis van wat zij doen of produceren, in te delen in vier sectoren: de primaire, secundaire, tertiaire of quartaire sector. De quartaire sector houdt zich, net als de tertiaire sector, bezig met dienstverlening. Maar bedrijven in de quartaire sector leveren een speciaal soort diensten, namelijk op het gebied van:

- de gezondheidszorg
- het onderwijs
- wetenschap en onderzoek
- overheidsbestuur
- sociaal-maatschappelijke zorg

Figuur 1.3

De bestelbus van de groothandel is gearriveerd. Voor deze gelegenheid wordt de chauffeur geholpen door een van de apothekersassistenten van de apotheek.

Een apotheek valt volgens deze definitie binnen de quartaire sector. Een bedrijf kun je ook een plaats toekennen in de bedrijfskolom. Met 'bedrijfskolom' wordt de totale rij van bedrijven bedoeld, vanaf oerproducent tot consument. Wanneer er wordt gesproken over de farmaceutische bedrijfskolom, bedoelt men vaak maar een stukje uit de totale bedrijfskolom; namelijk de gang van farmaceutische industrie via groothandel naar apotheek en uiteindelijk naar de consument.

Er zijn verschillende soorten farmaceutische industrieën. Aan de ene kant is daar de innovatieve industrie die onderzoek doet naar de ontwikkeling van nieuwe geneesmiddelen en specialités maakt. Deze specialités zijn duurder dan de generieke geneesmiddelen, die de generieke farmaceutische industrie kan maken na afloop van een patent.

De farmaceutische groothandel koopt geneesmiddelen bij de farmaceutische industrie. Sommige groothandels hebben bijna alles op voorraad en worden om die reden ‘volgesorteerd’ genoemd. Andere groothandels hebben zich gespecialiseerd. Zij hebben een beperkt assortiment op de plank.

De groothandel levert aan de apotheek. Dit kan op een paar manieren gebeuren. Bij de in-nightlevering wordt de bestelling 's nachts door de chauffeur van de groothandel in de apotheek geplaatst. Deze manier van leveren heeft zowel voor de apotheek als de groothandel voordelen. Bij de over-nightlevering wordt de bestelling de dag erna tijdens openingstijden in de apotheek afgeleverd. Bij de CITO- of spoedbestelling komt de bestelling dezelfde dag.